

Досвід у інтерпретації Джидду Крішнамурті

Олена Кушина

Національний університет

«Києво-Могилянська академія» (Київ, Україна)

Джидду Крішнамурті – індійський філософ ХХ ст., вчення якого утворилося на ґрунті індійської традиції, поєднаної з освітою, отриманою у Британії та США. Його інтерпретація досвіду кардинально відрізняється від будь-яких західних тенденцій і містить потужний потенціал для вирішення багатьох проблем західного суспільства.

«Досвід – це горстка спогадів, що відповідає певному виклику» [2]. Ця відповідність завжди визначається наявною в людині основою, і виявляється тим більше, чим розумніша людина в інтерпретації досвіду. Усвідомлення досвіду завжди старе, адже кожний досвід, кожне переживання вже було пережите. Досвід завжди усвідомлюється з оцінками, які корелює обумовленість людини.

Ми обумовлені у фізичній, нервовій, душевній сферах; кліматом, їжею, культурою, соціальним, релігійним та економічним оточенням, освітою та вихованням, впливом сім'ї та її тиском на нас. Усі наші свідомі та несвідомі реакції на всі виклики оточення є дією обумовленості. Ми обумовлені мовою; все мислення є реакція обумовленості.

Обумовленість діє у всіх взаєминах – з речами, людьми, ідеями.

Фактор обумовленості в минулому, теперішньому і майбутньому – це «я», яке мислить у поняттях часу.

Причина всякої обумовленості – думка, яка і є «я». Думка ніколи не буває новою, адже вона є відповіддю пам'яті, досвіду, знання.

Психологічна реакція на об'єкт обумовлена, це – реакція пам'яті, минулого досвіду. Коли про об'єкт виносяться судження, в цьому усвідомленні наявне розділення на «я» і «не-я», причому «я» відмінне від предмета споглядання.

Світ постає не таким, яким він є, а у різноманітних відношеннях з «я», яке належить пам'яті. Таким чином створюються індивід і суспільство. Зовнішня соціальна структура – результат внутрішньої психологічної структури наших людських стосунків, адже індивід – результат сукупного досвіду, кожен з нас відображає все людство, вся історія людства записана в нас. Насправді «індивід» взагалі не існує: його розум позичено зі спільного резервуара обумовленості, тож від-

мінності між суспільством та індивідом немає.

Минуле – причина, а сьогодення – наслідок, і сьогоднішній день, який є наслідком вчорашнього, стає причиною завтрашнього, – таким чином рухається думка, яка створює час. Аби подивитися на минуле, споглядач має знаходитися поза ним, а цього не буває. «Споглядач є минулим, яке намагається дивитись саме на себе» [2]. Тому тут ніколи не може бути звільнення від минулого.

Коли ми прагнемо отримати переживання реальності, для цього її потрібно пізнати. Але в момент, коли ми її пізнаємо, перед нами – її проекція, і, відповідно, наші переживання нереальні, адже проекція лежить у сфері мислення і часу. Якщо можливо мислити щось як реальність, це вже не може бути реальністю, ми не можемо пізнати новий досвід, це неможливо. Ми дізнаємось тільки те, що вже знаємо, і тому, коли ми говоримо, що отримали новий досвід, нове переживання, – воно зовсім не нове.

Є два типи навчання: перший – завдяки примноженню досвіду, тобто накопичення обумовленості; другий – протягом всього часу, не лише вивчення об'єктивних предметів, а й вивчення самого себе.

Досвід навчив комфортного життя і посприяв науково-технічному прогресу, але не навчив, що соціальна несправедливість стає на заваді правильним стосункам між людьми. Досвід обумовлює і укріплює упередження, догми і вірування, проте не вчить того, що вони – маячня, і що ми не навчилися жити у правильних взаєминах з іншими. Такий тип навчання приносить все більшу й більшу розірваність. «... Чи навчила нас чогось війна? А у нас є досвід ведення воєн, ми навчилися робити війну смертоноснішою, ефективнішою, але не вести воєн ми не навчилися. Наш досвід у військовій справі загрожує існуванню людства. Навряд чи це справжнє навчання» [1].

Накопичення знань необхідне для дій на основі знань і корисне у технічній діяльності, але тільки у ній.

Взаємини, поведінка і все, не пов'язане з технікою, – живі процеси, їх потрібно вивчати весь час. У навчанні завдяки досвіду мірилом дієвості є користь, яка, діючи у людських взаєминах, руйнує їх. Не може бути любові між людьми там, де існує будь-яка користь, тож розквіт взаємин неможливий там, де взаємини направляються досвідом чи пам'яттю.

Другий тип навчання не спрямований із минулого, це – вільне споглядання без накопичення досвіду.

Дивлячись на життя крізь призму певного досвіду, спираючись на певні накопичені знання, неможливо бачити цілісно. Для цього потрібно подолати авторитет традиції, пам'яті, накопичених знань, точок зору, ідей та ідеалів. Щоб розуміти себе, не потрібен жоден авторитет, адже ми – живі істоти, завжди рухливі, плинні, ніколи не перебуваємо в стані спокою; для цього не потрібен і час, адже це відбувається революційно, одномоментно.

«Жити по-справжньому означає вчитися без процесу накопичення знань» [1].

Лише коли ми зможемо подивитися на себе тотально, відкриється можливість звільнитися від того, що ми споглядаємо; лише якщо подивитися без думки, без оцінки, з'являється інший погляд – без минулого. Мозок здатен у своїй цілісності бути безмовним, спокійним та дієво реагувати лише тоді, коли це необхідно у повсякденності чи техніці. Безмовність – це інший вимір, енергія, здатна стерти минуле і перейти у нове.

У новому не існує часу, немає ані спостерігача, ані об'єкта спостереження, ані того, хто мислить, ані думки. Таким чином зникає принцип розділення і пов'язані з нею конфлікти.

Література:

1) Кришнамурти Дж. Немедленно измениться / Дж. Кришнамурти. – Режим доступу : <http://www.klex.ru/43z>. – [Назва з екрана].

2) Кришнамурти Дж. Свобода от известного / Дж. Кришнамурти. – Режим доступу : <http://www.klex.ru/1j2>. – [Назва з екрана].

Опыт проживания истины (соотношение понятий «событие» и «ситуация» в философии А. Бадью)

Мария Шевченко

Харьковский национальный университет им. В. Каразина
(Харьков, Украина)

Событие восстает из «пустоты» (void) в самом сердце «ситуаций» из «разрыва» в ткани «мнений» (приобретенного знания), в котором мы находим прибежище перед ужасающей бесконечностью пустоты.